

ROZUMNOŚĆ (3) *sb f*

Oba o jasne.

sg *G* rozumności (1). ◇ *A* rozumność (1). ◇ [*I* rozumnością.] ◇ *pl* *A* rozumności (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI (trzy z niżej notowanych przykładów) – XVII w.

Posiadanie rozumu i władanie nim, mądrość, inteligencja; intelligentia PolAnt, Vulg (3) : [Glosy II 128/56; A mądrość zaś gdzie bywa náleziona? y ktore iest mieŃce rozumności? Leop Iob 28/12 (Linde).]

[*rozumność czyja: Gdzie téż wŃzyŃcy ktorzygo [Jezusa] Ńluchali/ zhumiéwaliŃŃ nad rozumem (marg) rozumnością (-) i odpowiedziami iego MurzNT Luc 2/47 (Linde).]*

WyraŃzenie: »duch rozumności« = jedna z sił psychicznych człowieka, zdolność myŃlenia (1): Tu maŃz baczyŃ iŃ troiaki iest duch, w ciele człowieczim. Ieden iest duch Ńiwota ktori ciału ŃiwnoŃc dawa, [...] Drugi iest duch rozumności, tego mieŃtce iest w mozgu GlabGad E.

[*Szereg: »rada i rozumność«: w Ńtórych ludziach iest mądroŃc/ á w długowiecznym czáŃie roŃtropnoŃc. V niegoŃc iest mądroŃc y moŃnoŃc [!]/ onŃci ma rádę y rozumnoŃc [consilium et intelligentiam]. Leop Iob 12/13 (Linde).]*

Przen (1) :

WyraŃzenie: »szczyre rozumności« = Cherubini, chór archanielski wyraŃający mądroŃc Boga (cf J. KrzyŃanowski [oprac.] M. Sęp Szarzyński, „Rytmy”) (1): Bowiem ŃwierŃiadłá Ńwey wieczney mądroŃci Ná niebie Ńtworzył Ńczyre [tj. prawdziwe] Rozumności SzarzRyt B4.

a. bibl. Zdolność przewidywania (1) : *Ktho włóżył we wŃętrznóŃci człowiecze mądroŃc? Albo kto dał Kurowi rozumnoŃc [quis dedit gallo intelligentiam]? Leop Iob 38/36.*

Cf [BEZROZUMNOŃC], OSTROROZUMNOŃC, ZROZUMNOŃC

PP, AN